

รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ ผู้ถือหุ้นของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ความเห็น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบงบการเงินรวมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย (กลุ่มบริษัท) และงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (บริษัท) ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงินรวมและงบแสดงฐานะการเงินเฉพาะกิจการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 งบกำไรขาดทุนรวมและงบกำไรขาดทุนเฉพาะกิจการ งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จเฉพาะกิจการ งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมและงบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นเฉพาะกิจการ และงบกระแสเงินสดรวมและงบกระแสเงินสดเฉพาะกิจการสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน และหมายเหตุประกอบงบการเงินรวมและหมายเหตุประกอบงบการเงินเฉพาะกิจการ รวมถึงสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินรวมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และฐานะการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562 ผลการดำเนินงานรวมและผลการดำเนินงานเฉพาะกิจการ และกระแสเงินสดรวมและกระแสเงินสดเฉพาะกิจการสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันโดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

เกณฑ์ในการแสดงความเห็น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชี ความรับผิดชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้กล่าวไว้ในวรรคความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ ในรายงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีความเป็นอิสระจากกลุ่มบริษัทและบริษัทตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินที่กำหนดโดยคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และข้อกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่กำหนดโดยสภาวิชาชีพบัญชีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามความรับผิดชอบด้านจรรยาบรรณอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและข้อกำหนดจรรยาบรรณเหล่านี้ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้รับเพียงพอและเหมาะสม เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 47 ซึ่งอธิบายถึงเหตุการณ์ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ฟ้องร้องบริษัทต่อศาลปกครองกลางเป็นคดีหมายเลขดำที่ 510/2559 โดยมีคำขอท้ายฟ้อง ดังนี้ (1) ให้เพิกถอนมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 18 ธันวาคม 2550 และมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 สิงหาคม 2553 (2) ให้กระทรวงการคลัง กระทรวงพลังงาน และบริษัทดำเนินการแบ่งแยกและโอนทรัพย์สินสุทธิตามที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้าง ณ วันที่ 30 กันยายน 2544 จำนวน 68,569.69 ล้านบาท รวมทั้งค่าตอบแทนผลประโยชน์อื่นใด และ (3) เพิกถอนการแบ่งแยกทรัพย์สินในส่วนที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สิทธิการใช้ที่ดินเพื่อวางระบบการขนส่งปิโตรเลียมทางท่อ ตามที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้าง เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2559 ศาลปกครองกลางมีคำสั่งเรียกบริษัทให้ทำคำให้การแก้คำฟ้อง ทั้งนี้ บริษัทได้ให้พนักงานอัยการจัดทำคำให้การและคำให้การเพิ่มเติมยื่นต่อศาลปกครองกลางแล้ว และเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2561 ศาลปกครองกลางได้มีคำสั่งสิ้นสุดแสวงหาข้อเท็จจริง ปัจจุบันคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองกลาง

ทั้งนี้ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมิได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขในเรื่องดังกล่าว

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบ

เรื่องสำคัญในการตรวจสอบคือเรื่องต่าง ๆ ที่มีนัยสำคัญที่สุดตามดุลยพินิจของผู้ประกอบวิชาชีพของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินในการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการสำหรับงวดปัจจุบัน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้นำเรื่องเหล่านี้มาพิจารณาในบริบทของการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ โดยรวมและในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ทั้งนี้ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไม่ได้แสดงความเห็นแยกต่างหากสำหรับเรื่องเหล่านี้

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ ดังนี้

1. การประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียม

การประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วมีผลกระทบอย่างมีสาระสำคัญต่องบการเงินรวมในการทดสอบการด้อยค่า การคำนวณค่าเสื่อมราคา ค่าสูญสิ้นและค่าตัดจำหน่ายของสินทรัพย์เพื่อการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม ปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วอาจแตกต่างกับปริมาณปิโตรเลียมที่นำมาใช้ประโยชน์ได้จริงในอนาคต เนื่องจากการประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วขึ้นอยู่กับข้อมูลที่มีอยู่ ณ เวลาที่ทำการประมาณ ซึ่งในระยะเริ่มต้นของแต่ละโครงการ ผลการประมาณอาจมีความคลาดเคลื่อนสูง แต่ความคลาดเคลื่อนจะลดลงเมื่อดำเนินการผลิตจนใกล้สิ้นสุดโครงการ ซึ่งอาจส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนของผู้บริหารเพื่อการดำรงอยู่ของกลุ่มบริษัท ทั้งนี้ ผู้บริหารได้ใช้ผู้เชี่ยวชาญภายในกลุ่มบริษัทประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วโดยใช้วิธีการประมาณที่ใช้กันทั่วไปในอุตสาหกรรมสำรวจและผลิตปิโตรเลียม ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวต้องใช้ดุลยพินิจอย่างมีนัยสำคัญตลอดจนประสบการณ์ในการตัดสินใจเลือกใช้วิธีการประมาณให้เหมาะสมกับข้อมูลที่มีอยู่ ณ เวลาที่ทำการประมาณ ซึ่งปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้ว

อาจแตกต่างกันไปขึ้นกับดุลยพินิจและประสบการณ์เฉพาะบุคคล นอกจากนี้ ผลการประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้การรับรู้ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจึงให้ความสำคัญกับเรื่องนี้

กลุ่มบริษัทได้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้ว ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 3.2.14 นโยบายการบัญชี – ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ หมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 3.2.29 การประมาณการและข้อสมมติที่สำคัญ – การประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียม และหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 18 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้วิธีการตรวจสอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ทำความเข้าใจกระบวนการประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้ว ประเมินความเพียงพอของการควบคุมภายในที่สำคัญที่ได้ออกแบบไว้ และทดสอบการควบคุมภายในที่สำคัญของกระบวนการดังกล่าว โดยเฉพาะการควบคุมเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่นำมาจัดทำรายงานที่เกี่ยวข้องกับปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วของกลุ่มบริษัทมีความเชื่อถือได้ และการนำข้อมูลปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วมาใช้ในการคำนวณค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย ตลอดจนการพิจารณาการค้ำประกันของสินทรัพย์

2. ประเมินคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญภายในกลุ่มบริษัทที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประมาณและจัดทำข้อมูลปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วของกลุ่มบริษัท

3. ใช้ผลการตรวจสอบการประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียมของหน่วยกำกับดูแลด้านพลังงานของประเทศไทย โดยหน่วยกำกับดูแลดังกล่าวมีกระบวนการและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบการประมาณปริมาณสำรองปิโตรเลียมภายในประเทศที่ผู้ดำเนินการโครงการที่ได้รับสัมปทาน (Operator) ได้นำส่งรายงานไว้ ทั้งนี้ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการเปรียบเทียบข้อมูลปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วปี 2561 ของกลุ่มบริษัท กับข้อมูลปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วที่หน่วยกำกับดูแลตรวจสอบได้ และได้กระทบบยอดปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วตามรายงานที่เกี่ยวข้องกับปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วระหว่างปี เพื่อให้ทราบปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วภายในประเทศที่กลุ่มบริษัทเป็นผู้ดำเนินการโครงการที่ได้รับสัมปทาน ณ สิ้นปี 2562

4. ตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงที่มีสาระสำคัญของปริมาณสำรองปิโตรเลียมที่พิสูจน์แล้วว่ากลุ่มบริษัทได้รับรู้ในรอบระยะเวลาบัญชีที่เหมาะสม และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกลุ่มบริษัท และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้นำไปใช้เป็นข้อมูลในการคำนวณค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายอย่างเหมาะสม

2. ประมาณการหนี้สินค่ารื้อถอนอุปกรณ์การผลิต

ประมาณการหนี้สินค่ารื้อถอนอุปกรณ์การผลิตเป็นรายการที่มีนัยสำคัญรวมอยู่ในประมาณการหนี้สินค่ารื้อถอนในงบการเงินรวม การรื้อถอนอุปกรณ์การผลิตเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการ ซึ่งวิธีการรื้อถอนจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ที่ดำเนินการสำรวจและผลิตปิโตรเลียม ได้แก่ แหล่งพื้นที่บนบก และแหล่งพื้นที่นอกชายฝั่ง ซึ่งมีโครงสร้างหลัก คือ แท่นผลิตกลาง (Central Processing Platforms) แท่นหลุมผลิต (Well Head Platform) หลุมพัฒนา (Development Well) ท่อขนส่ง (Pipeline) และอุปกรณ์การผลิตอื่นที่ใช้ ประกอบกับหลักเกณฑ์แต่ละประเทศที่กำหนดให้ดำเนินการรื้อถอนทั้งหมดหรือบางส่วน รวมถึงการรื้อถอนในอดีตมีน้อยหรือมีบางลักษณะทำให้กลุ่มบริษัทมีข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนค่ารื้อถอนจำกัด สำหรับใช้อ้างอิงในการประมาณค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทำให้การคำนวณประมาณการหนี้สินค่ารื้อถอน อุปกรณ์การผลิตต้องอาศัยการใช้ดุลยพินิจอย่างมีนัยสำคัญในการกำหนดข้อสมมติเกี่ยวกับต้นทุนค่ารื้อถอน อุปกรณ์การผลิต อัตราเงินเฟ้อ อัตราคิดลด และช่วงเวลาที่จะมีการรื้อถอนซึ่งขึ้นอยู่กับอายุการให้ประโยชน์ของโครงการ ข้อสมมติดังกล่าวจึงอาจเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ ผู้บริหารได้ใช้คณะผู้เชี่ยวชาญของกลุ่มบริษัทซึ่งมาจากกลุ่มงานวิศวกรรมศาสตร์และการพัฒนา กลุ่มงานโครงการผลิต กลุ่มงานสนับสนุนปฏิบัติการ กลุ่มงานการเงินและการบัญชี ในการประมาณการหนี้สินค่ารื้อถอนอุปกรณ์การผลิต สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจึงให้ความสำคัญกับเรื่องนี้

กลุ่มบริษัทได้เปิดเผยข้อมูลประมาณการหนี้สินค่ารื้อถอนอุปกรณ์การผลิตในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 3.2.22 นโยบายการบัญชีที่สำคัญ – ประมาณการหนี้สินค่ารื้อถอน หมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 3.2.29 การประมาณการและข้อสมมติที่สำคัญ – ประมาณการหนี้สิน และหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 28 ประมาณการหนี้สินค่ารื้อถอน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้วิธีการตรวจสอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ทำความเข้าใจกระบวนการประมาณต้นทุนค่ารื้อถอนอุปกรณ์การผลิต ประเมินความเสี่ยงของการควบคุมภายในที่ออกแบบไว้และทดสอบการควบคุมภายในเกี่ยวกับการจัดทำประมาณการ การทบทวนและการเปลี่ยนแปลงประมาณการ และการอนุมัติ
2. ประเมินคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญของกลุ่มบริษัทที่รับผิดชอบในการจัดทำประมาณการหนี้สินค่ารื้อถอนอุปกรณ์การผลิต และที่รับผิดชอบในการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพงานทางด้านวิศวกรรม
3. ประเมินความสมเหตุสมผลของข้อสมมติที่ใช้ในการคำนวณประมาณการหนี้สินค่ารื้อถอนอุปกรณ์การผลิต โดย

3.1 ประเมินความสมเหตุสมผลของต้นทุนค่ารื้อถอนอุปกรณ์การผลิตโดยการซักถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับข้อสมมติที่นำมาใช้ โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเกี่ยวกับธุรกิจ ข้อมูลการรื้อถอนจากโครงการอื่นที่มีลักษณะเทียบเคียงกันได้และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

3.2 ประเมินความเหมาะสมของช่วงเวลารื้อถอนที่นำมาใช้คำนวณประมาณการหนี้สินค่ารื้อถอนอุปกรณ์การผลิต โดยพิจารณาความสอดคล้องกับแผนการลงทุน แผนการรื้อถอนเบื้องต้นที่ได้นำเสนอต่อหน่วยกำกับดูแลด้านพลังงานของประเทศไทย หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง

3.3 ประเมินความสมเหตุสมผลของอัตราเงินเฟ้อ และอัตราคิดลดโดยการซักถามผู้เชี่ยวชาญและเทียบเคียงกับแหล่งข้อมูลภายนอก

4. ตรวจสอบความถูกต้องตรงกันของต้นทุนค่ารื้อถอนที่นำมาคำนวณประมาณการหนี้สินค่ารื้อถอนอุปกรณ์การผลิตกับข้อมูลที่ได้รับจากวิศวกรของกลุ่มบริษัท ทั้งโครงการที่กลุ่มบริษัทเป็นผู้ดำเนินการในโครงการที่ได้รับสัมปทาน (Operator) และโครงการที่กลุ่มบริษัทเป็นผู้ร่วมทุน (Non-operator)

5. ตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในระหว่างปีที่มีนัยสำคัญของต้นทุนค่ารื้อถอนที่ประมาณการขึ้นและการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่องบกำไรขาดทุนกับหลักฐานสนับสนุน

6. ทดสอบการคำนวณประมาณการหนี้สินค่ารื้อถอนอุปกรณ์การผลิต

7. สำหรับโครงการที่กลุ่มบริษัทได้มีการส่งรายงานแผนงานการรื้อถอนเบื้องต้น และประมาณการค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนสิ่งติดตั้งที่ใช้ในกิจการปิโตรเลียมต่อหน่วยกำกับดูแลด้านพลังงานของประเทศไทย โดยรายงานดังกล่าวต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองความถูกต้องของประมาณการค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนจากผู้เชี่ยวชาญภายนอกของกลุ่มบริษัท สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ประเมินความน่าเชื่อถือของผู้เชี่ยวชาญภายนอกของกลุ่มบริษัท โดยพิจารณาคุณสมบัติ ประสบการณ์การทำงาน และความเป็นอิสระของผู้เชี่ยวชาญภายนอกของกลุ่มบริษัท ว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่หน่วยกำกับดูแลกำหนดเกี่ยวกับการใช้บุคคลภายนอกทำหน้าที่ตรวจสอบและรับรองความถูกต้องของประมาณการค่าใช้จ่ายในการรื้อถอน

8. เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนที่เกิดขึ้นจริงกับประมาณการที่จัดทำขึ้นโดยกลุ่มบริษัท เพื่อประเมินความเหมาะสมของการจัดทำประมาณการ ในกรณีที่เกิดผลต่างอย่างมีนัยสำคัญได้พิจารณาความสมเหตุสมผลของคำอธิบายที่ได้รับจากกลุ่มบริษัทถึงสาเหตุของผลต่างดังกล่าว รวมถึงพิจารณาว่ากลุ่มบริษัทได้นำประสบการณ์ที่ได้รับจากการรื้อถอนที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันไปเป็นข้อมูลสำหรับทบทวนการจัดทำประมาณการอย่างเหมาะสม

3. การรวมธุรกิจ

ตามที่ได้เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 43.1 การซื้อธุรกิจ บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) (โกลว์) หมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 43.3 การซื้อธุรกิจ Murphy Oil Corporation ในประเทศมาเลเซีย และหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 43.5 การซื้อธุรกิจ Partex Holding B.V. กลุ่มบริษัทได้เข้าซื้อธุรกิจของโกลว์ ซึ่งดำเนินธุรกิจผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้า ไอ้น้ำและน้ำเพื่อการอุตสาหกรรมในสัดส่วนร้อยละ 69.11 ของทุนจดทะเบียนของโกลว์ เข้าซื้อธุรกิจทั้งหมดของ Murphy Oil Corporation (Murphy) ในประเทศมาเลเซีย ผ่านการเข้าซื้อหุ้นในบริษัทย่อยซึ่งได้แก่ Murphy Sabah Oil Co., Ltd. (Murphy Sabah)

และ Murphy Sarawak Oil Co., Ltd. (Murphy Sarawak) ในสัดส่วนร้อยละ 100 และเข้าซื้อสัดส่วนการถือหุ้นทั้งหมดใน Partex Holding B.V. (Partex) ที่ดำเนินธุรกิจปิโตรเลียมในภูมิภาคตะวันออกกลาง โดยกลุ่มบริษัทต้องจ่ายชำระสิ่งตอบแทนในการซื้อจำนวน 93,000.93 ล้านบาท 65,724.27 ล้านบาท และ 21,604.53 ล้านบาท ตามลำดับ และมีมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ระบุได้มูลค่าเท่ากับ 89,003.01 ล้านบาท 46,873.69 ล้านบาท และ 15,406.56 ล้านบาท ตามลำดับ ทั้งนี้ ผู้บริหารของกลุ่มบริษัทประเมินว่าการจ่ายซื้อเงินลงทุนในบริษัทดังกล่าวถือเป็นการรวมธุรกิจ ตามคำนิยามที่ระบุไว้ในมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 3 เรื่อง การรวมธุรกิจ

ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 3 เรื่อง การรวมธุรกิจ กลุ่มบริษัทต้องรับรู้สินทรัพย์ที่ระบุได้ที่ได้มา หนี้สินที่รับมา และสิ่งตอบแทนที่โอนให้ (มูลค่าสิ่งตอบแทนในการซื้อ) และวัดมูลค่าด้วยมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่ซื้อธุรกิจ และรับรู้สินทรัพย์หรือหนี้สินภายใต้เงินได้รอการตัดบัญชี และค่าความนิยมที่เกิดขึ้น รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องว่าเป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินหรือไม่ กลุ่มบริษัทได้ว่าจ้างผู้ประเมินอิสระเพื่อประเมินมูลค่ายุติธรรมของการซื้อสัดส่วนการลงทุนดังกล่าว ซึ่งการประเมินมูลค่ายุติธรรมต้องเลือกใช้วิธีการประเมิน และข้อสมมติต่าง ๆ ซึ่งอาจแตกต่างกันขึ้นกับดุลยพินิจและประสบการณ์เฉพาะบุคคลของผู้ประเมิน รวมทั้งข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณมูลค่ายุติธรรมที่ผู้ประเมินได้รับนั้นมีผลกระทบต่อมูลค่ายุติธรรมอย่างมาก สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจึงให้ความสำคัญกับเรื่องนี้

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้วิธีการตรวจสอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ตรวจสอบสัญญาซื้อขายหุ้นเพื่อทำความเข้าใจในข้อกำหนดและเงื่อนไขต่าง ๆ และเพื่อทำความเข้าใจในรายการที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร
2. ตรวจสอบหลักฐานการชำระเงิน และเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบการบันทึกบัญชีเพื่อประเมินความเหมาะสมในการระบุสินทรัพย์ที่ได้มา และหนี้สินที่รับมา รวมถึงสิ่งตอบแทนที่โอนให้
3. สื่อสารกับผู้สอบบัญชีของบริษัทภายในกลุ่มเกี่ยวกับความเสี่ยง รวมทั้งสอบทานการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีของบริษัทภายในกลุ่มเกี่ยวกับการรับรู้รายการและการวัดมูลค่าสินทรัพย์ที่ได้มา หนี้สินที่รับมา และสิ่งตอบแทนที่โอนให้ (มูลค่าสิ่งตอบแทนในการซื้อ) ณ วันที่ซื้อธุรกิจ ที่สำคัญดังต่อไปนี้
 - 3.1 ประเมินการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารสำหรับการจัดประเภทเงินลงทุนว่าเป็นการซื้อเงินลงทุนในบริษัทย่อย และการปฏิบัติตามหลักการของการรวมธุรกิจ
 - 3.2 ประเมินความเหมาะสมของการระบุสินทรัพย์ที่ได้มาและหนี้สินที่รับมา ณ วันที่ซื้อธุรกิจ รวมถึงประเมินขั้นตอนการกำหนดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ได้รับที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร
 - 3.3 ประเมินความรู้ความสามารถ ความเป็นอิสระ คุณสมบัติ และประสบการณ์ในอดีตของผู้เชี่ยวชาญที่ผู้บริหารใช้

3.4 ทดสอบการคำนวณมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ระบุได้ที่ได้มา และหนี้สินที่รับมารวมทั้งสอบถามเชิงทดสอบผู้บริหารในการใช้ดุลยพินิจเกี่ยวกับข้อสมมติที่สำคัญที่ผู้บริหารใช้ในการประมาณการกระแสเงินสดในอนาคต รวมทั้งการเปรียบเทียบข้อสมมติที่สำคัญกับสัญญาที่เกี่ยวข้องและแหล่งข้อมูลภายนอก

3.5 ประเมินอัตราคิดลดโดยการพิจารณาและเปรียบเทียบกับข้อมูลของบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันที่สามารถอ้างอิงได้จากข้อมูลที่เปิดเผยโดยทั่วไป

4. สอบทานการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องว่าเป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ข้อมูลอื่น

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบต่อข้อมูลอื่น ข้อมูลอื่นประกอบด้วยข้อมูลซึ่งรวมอยู่ในรายงานประจำปีแต่ไม่รวมถึงงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการและรายงานของผู้สอบบัญชีที่อยู่ในรายงานประจำปีนั้น ซึ่งผู้บริหารจะจัดเตรียมรายงานประจำปีให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภายหลังวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีนี้

ความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต่องบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการไม่ครอบคลุมถึงข้อมูลอื่นและสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไม่ได้ให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลอื่น

ความรับผิดชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการคือ การอ่านและพิจารณาว่าข้อมูลอื่นมีความขัดแย้งที่มีสาระสำคัญกับงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ หรือกับความรู้ที่ได้รับจากการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือปรากฏว่าข้อมูลอื่นมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

เมื่อสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้อ่านรายงานประจำปี หากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินสรุปได้ว่าการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องสื่อสารเรื่องดังกล่าวกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล

ความรับผิดชอบของผู้บริหารและผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลต่องบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ

ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ในการจัดทางการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ ผู้บริหารรับผิดชอบในการประเมินความสามารถของกลุ่มบริษัทและของบริษัทในการดำเนินงานต่อเนื่อง เปิดเผยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่อเนื่องตามความเหมาะสม และการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่อง เว้นแต่ผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะเลิกกลุ่มบริษัทและเลิกบริษัทหรือหยุดดำเนินงาน หรือไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลมีหน้าที่ในการกำกับดูแลกระบวนการในการจัดทำรายงานทางการเงินของกลุ่มบริษัทและของบริษัท

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชีต่อการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ

การตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการโดยรวมปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด และเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีซึ่งรวมความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอยู่ด้วย ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลคือความเชื่อมั่นในระดับสูงแต่ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชีจะสามารถตรวจพบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญที่มีอยู่ได้เสมอไป ข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอาจเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดและถือว่ามีความสำคัญเมื่อคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่ารายการที่ขัดต่อข้อเท็จจริงแต่ละรายการหรือทุกรายการรวมกันจะมีผลต่อการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการจากการใช้งบการเงินเหล่านี้

ในการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรฐานการสอบบัญชี สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ใช้ดุลยพินิจและการสังเกตและสงสัยเชิงผู้ประกอบวิชาชีพตลอดการตรวจสอบ การปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินรวมถึง

- ระบุและประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญในงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ออกแบบและปฏิบัติงานตามวิธีการตรวจสอบเพื่อตอบสนองต่อความเสี่ยงเหล่านั้น และได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ความเสี่ยงที่ไม่พบข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากการทุจริตจะสูงกว่าความเสี่ยงที่เกิดจากข้อผิดพลาดเนื่องจากการทุจริตอาจเกี่ยวกับการสมรู้ร่วมคิด การปลอมแปลงเอกสารหลักฐาน การตั้งใจละเว้นการแสดงผลข้อมูล การแสดงข้อมูลที่ไม่ตรงตามข้อเท็จจริงหรือการแทรกแซงการควบคุมภายใน

- ทำความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อความมีประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกลุ่มบริษัทและของบริษัท

- ประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งจัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร

- สรุปเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้เกณฑ์การบัญชีสำหรับการดำเนินงานต่อเนื่องของผู้บริหารและจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับ สรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่อาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถของกลุ่มบริษัทและของบริษัทในการดำเนินงานต่อเนื่องหรือไม่ ถ้าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ข้อสรุปว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องกล่าวไว้ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินโดยให้ข้อสังเกตถึงการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการที่เกี่ยวข้อง หรือถ้าการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวไม่เพียงพอ ความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะเปลี่ยนแปลงไป ข้อสรุปของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินขึ้นอยู่กับหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้รับจนถึงวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์หรือสถานการณ์ในอนาคตอาจเป็นเหตุให้กลุ่มบริษัทหรือบริษัทต้องหยุดการดำเนินงานต่อเนื่อง

- ประเมินการนำเสนอ โครงสร้างและเนื้อหาของงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการโดยรวม รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลว่างบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการแสดงรายการและเหตุการณ์ในรูปแบบที่ทำให้มีการนำเสนอข้อมูลโดยถูกต้องตามที่ควรหรือไม่

- ได้รับหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงินของบริษัทภายในกลุ่มหรือกิจกรรมทางธุรกิจภายในกลุ่มบริษัทเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินรวม สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินรับผิดชอบต่อการกำหนดแนวทาง การควบคุมดูแล และการปฏิบัติงานตรวจสอบกลุ่มบริษัท สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้รับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวต่อความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้สื่อสารกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำกับดูแลในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญซึ่งรวมถึงขอบเขตและช่วงเวลาของการตรวจสอบตามที่ได้วางแผนไว้ ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่พบจากการตรวจสอบรวมถึงข้อบกพร่องที่มีนัยสำคัญในระบบการควบคุมภายในหากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้พบในระหว่างการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ให้คำรับรองแก่ผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลว่าสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินและข้อกำหนดจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระและได้สื่อสารกับผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทั้งหมดตลอดจนเรื่องอื่น ซึ่งสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่ามิใช่เหตุผลที่บุคคลภายนอกอาจพิจารณาว่ากระทบต่อความเป็นอิสระของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินและมาตรการที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินใช้เพื่อป้องกันไม่ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินขาดความเป็นอิสระ

จากเรื่อง que สื่อกซารกบผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่มึนัยสำคัญที่สุดในการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการในงวดปัจจุบัน และกำหนดเป็นเรื่องสำคัญในการตรวจสอบ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้อธิบายเรื่องเหล่านี้ในรายงานของผู้สอบบัญชีเว้นแต่กฎหมายหรือข้อบังคับไม่ให้เปิดเผยต่อสาธารณะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว หรือในสถานการณ์ที่ยากที่จะเกิดขึ้น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาว่าไม่ควรสื่อสารเรื่องดังกล่าวในรายงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เพราะการกระทำดังกล่าวสามารถคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่าจะมีผลกระทบในทางลบมากกว่าผลประโยชน์ต่อส่วนได้เสียสาธารณะจากการสื่อสารดังกล่าว

(นางสาวพศุทธิ์มณีชา จำปาเทศ)

รองผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน

(นางสาวมะยุรีย์ จันทะมาตย์)

ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบการเงินและบริหารพัสดุที่ 14